

Освіта впливає на усі сторони життя суспільства, оскільки готує спеціалістів для усіх галузей економіки: економічній, гуманітарній, військовій, технічній, технологічній, фінансовій, політичній, екологічній, інформаційній та інших сферах. Освітня сфера не може бути винятком із наведеного вище переліку, адже вона має ключове значення для усіх інших сфер соціально-економічного життя суспільства [5].

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки URL: <http://reform.org.ua/>
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Васильєва Т.А., Воронцова А.С., Майборода Т.М. Особливості державного регулювання галузі освіти в контексті формування соціальної держави. Економічний аналіз. 2018. Т. 28. №4. С. 9-16.
4. Андреев М. Чому потрібен закон про освіту дорослих. УП Життя. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/08/19/237921/>
5. Яблочников С. Л. Теоретичні аспекти безпеки системи освіти. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*: зб. наук. праць Укр. інж.-пед. акад. Харків, 2012. Вип. 37. С. 13–17.

Терещенко С.І., к.філол.н., доцент,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна

МОВНИЙ ДЕРЖАВОПРОСТІР УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Tereshchenko S.I., Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman,
Kyiv, Ukraine

LINGUISTIC STATE SPACE OF UKRAINE: CHALLENGES AND THREATS OF MODERNITY

Abstract. *The problems of countries related to language issues have been updated. Some trends in the functioning of the Ukrainian language as a state language are considered, and the positive aspects of its use are emphasized. The main challenges and threats to the Ukrainian language as a state, caused by external globalization and internal social processes, have been identified.*

Проблеми, пов'язані з мовним питанням, актуальні сьогодні передусім для поліетнічних і відповідно багатомовних країн. Соціальні й політичні негаразди, зумовлені мовно-етнічними колізіями, призводять до різних

негативних наслідків – від мовного конфлікту в суспільстві й аж до автономізації чи федералізації держав, а в найгіршому випадку – до війн, у яких потужною ідеологією стає захист мовних прав громадян, що, за пропагандою агресора, грубо порушені. Сьогодні українці, боронячи право на державну незалежність та цілісність, усвідомлюють мову як вагомий чинник у зміцненні національної єдності, у формуванні нової громадянської ідентичності.

В Україні створено законодавчу базу, яка забезпечує розвиток української мови як мови корінної нації та як мови державної (від Закону УРСР «Про мови в Українській РСР» до Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», низка статей Конституції України, що регулюють функціонування української мови та мов національних меншин). На мовну ситуацію в Україні останнім часом впливає і потужний запит суспільства на українську мову. Спостережено, що більшість наших громадян має потребу говорити українською мовою, використовувати її в різних сферах діяльності. Соціологічні дослідження показують, що саме ця тенденція є найбільшою і найважливішою зміною в мовній ситуації, яку зумовила насамперед російська агресія, а в питанні про розвиток такої ситуації в перспективі «більшість голосів традиційно розподілялися між пануванням української мови та двомовністю: спершу з перевагою другої, потім приблизно порівну, а тоді з дедалі більшим відривом першої» [2].

Проблема, однак, у тому, наскільки потужною, динамічною буде ця тенденція. Якщо донедавна серйозною загрозою для української мови й мов національних меншин було домінування російської мови майже в усіх сферах суспільно-політичного життя України, то сьогодні ситуація змінюється на краще навіть у соціально-побутовій сфері. Проте українська мова як засіб консолідації українського суспільства, формування української громадянської нації і сьогодні залишається zagrożеною.

Серед глобалізаційних викликів, що негативно впливають на мови у світі, визначають, приміром, розмиття національної самосвідомості (ідентичності) під впливом міграційних хвиль, глобальний лінгвоцид [1]. Прикладом глобалізаційних потрясінь для українців можна вважати вимушену закордонну міграцію великої кількості співвітчизників через війну 2022-2023 рр. І це насамперед втрата, можливо на деякий час, можливо й назавжди, певної частини мовців, без яких мова сама собою не існує. Українська молодь, принаймні значна її частина, зараз активно підтримує застосування української мови не тільки в офіційній сфері, а й у побутовому спілкуванні. Така ініціатива варта особливої уваги з боку держави, оскільки на сучасне молоде покоління активно впливають застосовувані ним інші мови, а його мовна свідомість трансформується під впливом всеохопного, глобального інтернету, де українська мова поступається іншим природним та штучним мовам.

Серед внутрішніх загроз розвитку української мови як державної наголошують на нестабільній мовній політиці держави щодо підтримки української мови, політичних спекуляціях стосовно мовного питання, підбуренні, насамперед зовнішньому, представників національних меншин проти забезпечення розвитку української мови як державної, усвідомлюване ними як наступ на свої мовні права, відсутності патріотичного виховання впродовж тривалого періоду існування держави Україна [3].

Наша країна опинилася перед серйозними внутрішніми викликами, зокрема й мовними, спричиненими виникненням особливого прошарку населення – внутрішньо переміщених осіб, біженців з територій бойових дій – переважно зі східних і південних регіонів країни, в основному російськомовних. ВПО потребують мовного адаптування в місцях їхньої міграції. Важким викликом для української державності стала політика анексіонізму деяких держав, зокрема Росії та Угорщини, що базується передусім на спекуляціях щодо мовних питань.

Укоріненню української мови в нашому державопросторі сприяє її використання авторитетними, знаковими особистостями доби (відомі журналісти, священнослужителі, діячі культури й мистецтва, волонтери, підприємці тощо), популяризація і професіоналами, і аматорами ідеї вивчення та удосконалення навичок використання мови не тільки громадянами України, а й усіма охочими за кордоном [3; 5]. Занепокоєння, проте, викликає сфера засобів масової комунікації, зокрема блогерський її сегмент, авторські ютуб-канали, де активно застосовують російську мову, виправдовуючи це спрямованістю на іноземного слухача/читача, але ігноруючи при цьому українськомовну аудиторію як в Україні, так і за її межами.

Визначені виклики та загрози в мовному державопросторі України є небезпечними не тільки для практики використання української мови в державі сьогодні, а й руйнівними для мови як своєрідного етнокультурного механізму збереження й піднесення української ідентичності. І це повинно спонукати українське суспільство, українську владу до подальших кроків, спрямованих на усунення перешкод повноцінному функціонуванню й розвитку української мови.

Список використаних джерел:

1. Гай-Нижник П. П. Світ на переломі та Україна: глобальні виклики і національна безпека. Гілея. 2022. Вип.169–170 (№2–4). С.113–122.
2. Володимир Кулик. Мова та ідентичність в Україні на кінець 2022-го. URL: <http://surl.li/gaaby> – Заголовок з екрану.
3. Мовний курс «ЄДИНІ». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://yedyni.org/https://yedyni>. – Заголовок з екрану.
4. Підбережник П. Виклики та загрози у сфері етнополітичних відносин в Україні на сучасному етапі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: file:///C:/Users/lcalex/Downloads/vnaddy_2018_2_12.pdf – Заголовок з екрану.

5. У січні стартує дев'ятий безкоштовний онлайн курс вивчення української мови. Вечірній Київ. 2022. 26 груд. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/76276/> – Заголовок з екрану.

Ткаченко О., к.е.н., доцент,
Маріупольський державний університет,
Київ, Україна

ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ КОН'ЮНКТУРИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Tkachenko O., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Mariupol State University,
Kyiv, Ukraine

DIAGNOSTICS OF THE ECONOMIC CONJUNCTURE IN THE CONTEXT OF NATIONAL SECURITY

***Abstract.** The expediency of diagnostics of the economic conjuncture in the context of national security is substantiated. It is indicated that the process of diagnostics is realized in several aspects (informational, analytical, dynamic, functional). It was determined that preventing the negative impact of threats to economic security requires a systematic diagnosis of economic conjuncture.*

Процеси глобалізації, динамічні зміни на різних сегментах світового ринку, загальна ситуація, що формується в сучасних складних умовах впливає на стан економіки кожної країни. Ступінь цього впливу значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку і тих заходів, які здатні використовувати як уряди країн, так і господарські суб'єкти для захисту власних інтересів.

У жорсткому конкурентному середовищі вітчизняні підприємства можуть успішно діяти спираючись на достовірну інформацію і вірно оцінюючи власні потенційні можливості. Їх ефективна діяльність визначає місце власної країни в системі світового господарства, масштаби і структура говорять про рівень розвитку і конкурентні можливості національного господарства і є важливою складовою національної безпеки. Отже, дослідження економічної кон'юнктури в контексті національної безпеки є актуальним питанням, значення якого в сучасних умовах стає все більш своєчасним.

Дослідження науковців в області економічної безпеки охоплюють питання сутнісної характеристики основних загроз як на державному, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання [1], структури економічної безпеки і засобів її забезпечення [2], визначають її як основний компонент національної безпеки [3], з чим, безумовно, варто погодитися. Як і з тим, що економічна